

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre 10 ft — kr.
Félévre 5 " — "
Negyedévre 3 " — "
Egy hónapra 1 " — "
Egyes szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: **BARTHA MÓR.**
Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési tábla
Hat hónapos pótló szerző 5 kr. Nagyobb terjedelmű többhónapos hirdetések alkalmi jutányos áron vétetnek fel. Bélyegdíj minden külön beiktatásért 20 kr.

Szépművészet az iskolában.

A szemléltető oktatás és külföldi biztató példák fonalán, háliszennek a mi hazai pedagógiánk is rájött arra a föltétlen és megdönthetetlen igazságra, hogy minden fejlesztést alulról fölfelé kell eszközölni, a kicsinyen kezdeni s lassu folyamatban jutni el a nagyig. Már a mi közoktatásunk is (sokáig mostoha gyermeke a kormányzó politikának) tisztán látja, hogy a mi üdvöset akár a közéletben, akár a közműveltség terén el akarunk érni, annak alapvetését az iskolában kell kezdeni, energiával, céltudatosan és következetesen. Az iskola az élet mestere.

Wlassics miniszter már évek óta a művészet iránt való szépérzék fejlesztésére vetette szemét s miután elrendelte, hogy ez az érdek a középiskolában erős támogatásban részesüljön, most azzal a tervvel foglalkozik, hogy a művészet pártolását, a figyelő szem kiművelését már az elemi iskolás gyermeknél kezdje, a szemlélet céljaira alkalmazásban lévő kontár képek helyett művészi értékű festményeket adván a naiv gyermeki megfigyelés elébe.

Hogy mennyiben lehet már a népiskolában sikeresen elősegíteni a művészi érzék fejlődését: azt nem kutatom. Azt gondolom ugyanis, hogy a tanítás e legelső fokán magát az életet kell szemléltetni, nem képeken, hanem kint a természet szabad levegőjében. De belátom, hogy a mennyiben egy-egy történelmi nagy név, vagy történelmi nevezetességű helység kerül szóba az oktatás során, annyiban hasznos és okos nemzeti nagyjaink, hőseink és költőink s a hazai emlékeztető helyek, várak, városok, sírhelyek bemutatása, jó művészi kivitelű képekben

De csupán és kizárólag csak azt mutassák meg képmásban és a reprodukció másolatában a gyermeknek, a mit az élet eleven színében, magában a természetben meg nem mutathatnak neki. Mert hiszen bármennyi művészet és tanulás van és lehet is egy jó képben: a természetben több van. Ezt nyilván ama jeles férfiak is készségesen belátják, a kiket Wlassics e dologban értekezletre hívott. Csak ki kell vinni a gyermeket és föl kell ébreszteni a figyelmét a természet utánozhatatlan művészi tökéletességére.

Művészi nevelésről lévén szó, különösen a történelmi szempontot ajánlhatjuk a kultuszminiszter szives figyelmébe. A történelmi szempontot itt nem annyira a történelmi szempontot, mint inkább a művészet tör-

ténetére és a kultur-históriára értjük. Ez ugyanis a legelhanyagoltabb szempontja a magyar közoktatásnak. Fejlődésünk sajátságos, rapszodikus menete folytán veszendőbe ment az irodalom történelmi szempont s a művészettörténeti még meg sem született.

Egyik nagy napilapunk a B. H. — okt. 7-ki száma — művészi rovatában egy igen tanulságos közlemény olvasható a melyben a magyar művészet egy igaz barátja fölpanaszolja, hogy harmadmagával nézte és élvezte végig a Barabás kiállítását. „Minden, a mi szép, nagy érdekes, vonzó volt a lefolyt évtizedekben írja, ott tart gyűlést abban az öt teremben, ott látod azokat, a kik öregek voltak, mikor születél; látod fiatalon, a kiket mint öregeket ösmersz; látod, a kiket lelkesedél, látod a kiket csak hírből hallottál; és megilletődve vándorolsz teremből-terembe, mert hiszen mi lehetne érdekesebb és meghatóbb dolog, mint három-négy nemzedéknek az a része, mely az országban közfigyelem tárgya volt, művészi megörökítve és egybegyűjtve csodás gazdagságban. A művész pályája, a művész egész életének munkája és századunk legérdekesebb küzdelmeinek kortörténete művészi arcképekben; ez van ott kiállítva. A legritkább élvezet a világon.”

A legritkább élvezet valóban annak, a ki ismeri az utolsó évtizedek történelmét s a ki Magyarországon föl tud emelkedni a művészettörténeti szempont magaslatára. A mi nagyközönségünk, a bírálóink de sőt maguk a művészek is csak a más nézik s félvállról emlékeznek a régi mesterekről, a kik más korban éltek és más küzdelmeket láttak, de korukban nagyok és kiválok voltak s életükkel és működésükkel hálára kötelezték a hazai művészet és a magyar história minden barátját.

Nagyon gyakorlatiasak lettünk; csak azt nézzük, a mit ma tudunk s nem is csak azt, a mit a magyar művészek tudnak, hanem a nyugati mesterek legmodernebb művészetét: ez a szempont dönt, a midőn a néhai jó Barabás Miklós műveit és művészetét kell méltányolni. E káros magyartalan irányzat megváltoztatását kérjük az iskolában, a műtermekben és az egyetemeken esztétikai tanszékén egyaránt.

Debreczen, október 19.

Evangélikusok konventje. Az evangélikusok Deák-téri gimnáziumának disztribúciójában — miként jeleztük — tegnap d. e. nyílt meg az evang. egyház egyetemes konventje, az egyházi és világi előjárók s a konventi tagok nagy részvételével.

Az egyetemes gyűlést, amely előtt ünneplés istentisztelet volt, Prónay Deszö báró egyetemes felügyelő nyitotta meg, a ki Baltik Frigyes püspökkel együtt viszi az elnökséget. Szép üdvözlő beszéddel nyitotta meg az ülést.

A lelkes éljenzéssel fogadott megnyitó beszéd után felolvasták a horvát bán átiratát, amelyben értesíti a konventet, hogy a zsinati törvények hatását Horvátországra is kiterjeszti. E szerint Horvátországban külön esélyeséget fognak fölállítani.

Bejelentette azután az elnök két buzgó konventi tagnak, Radó Kálmánnak és Radvanszky barónak halálát. A konvent az elhunytak emlékét jkönyvben megörökíti. Zsilinszky M. indítványára elhatározta a konvent, hogy a megnyitó beszédet egész terjedelmében jkönyvbe iktatja.

Azután fölállt Zelenka püspök, hogy jeleltést tegyen a német császár kíséretében tett jeruzsálemi útjáról. Ma is, ugymond — élénken előtte áll ama ragyogó kép, a melynek Isten kegyelméből részese lehetett. Leírja azután az ünnepek sorrendjét, az új jeruzsálemi templom fölszentelési aktusát s megható hangon említette föl azt a kitüntető fogadtatást, amelyben a császár és császárné őt fogadták. Egy sátorban rögtönzött teaeest alkalmával a császár egy negyed óráig, a császárné 10 percig beszélgetett vele. A fölszentelés ünnepén a császár egy emléktárgyat nyújtott át neki, amelynek egyik oldalán az új templom, másik oldalán a császár arcképe látható. Azonkívül a fölszentelő okmányt is megküldte neki a császár. Végül indítványozta, hogy az egyetemes gyűlés küldje el hálás köszönetét a császárnak azért a kitüntetésért, hogy a magyar egyházat újból kegyes volt meghívni. Mondjanak köszönetet egyúttal Prónay D. egyetemes felügyelőnek, aki a jeruzsálemi ut költségeit sajátjából fedezte.

Zsilinszky Mihály a jeruzsálemi vallási ünnepet egyháztörténeti szempontból igen fontos mozzanatnak tartja s ezért kéri a konventet, határozza el a püspök írásbeli jelentésének, amely a levéltárban van elhelyezve, kinyomatását s minél szélesebb körben való terjesztését.

A gyűlést ma folytatják.

A koronaértékű ezüst-, nickel- és bronzérmek veretése és forgalma. A hivatalos lap mai számában közlésezi az állami számvevőszék a f. év III. negyede végéig vert, forgalomba hozott és készletben tartott ezüst egykoronások, valamint a koronaértékű nickel- és bronz váltópénzek álladékaról szóló kimutatást. Ezen kimutatás szerint a törvény által megállapított mennyiségben már kiverett 60 millió egykoronásból kiadtak a III. évnegyed végéig 59,920,000 koronát, készletben maradt még 80,000 korona; a törvény szerint verethető, de már szótén kiverett 18,000,000 koronaértékű husz és tizfilléresből pedig a jelzett időpontig 17,990,400 korona értékűt bocsátottak forgalomba, készletben maradt 9,600 koronaérték, mely tizfilléresből áll. Két és egyfilléres bronzérmekben eddig 5,272,692 korona 58 fillér értéket veretett, abból átadott a forgalomnak 3,023,385 korona 59 fillér érték, a többi 2,249,306 korona 99 fillér érték még készletben van.

Kvalifikáció a rendőrségnél. Torontál-vármegye közigazgatási bizottsága dr. Chudovszky Géza kir. ügyésznek két fontos indít-

ványát fogadta el. A vármegyében ugyanis legutóbb felelmes módon elharapódzotti az uzsora, annyira, hogy 50—100 perzentos kölcsönök által a nép elszegényedése bekövetkezhetik. A nagy-beckerek törvényszék vizsgálóbírája már hetek óta gyűjti a török-beckei járásban az adatokat, melyek elremitő lelketlenségről tanuskodnak. A bizottság felszólítja a főszolgabírákat, hogy az uzsora természetü üzeimeket azonnal jelentsek be nála a bünyői eljárásnak hivatalból leendő megindítása végett. — Második indítványa a következő: A bünyői eljárás életbeletetése alkalmával célszerű felemlíteni, hogy a rendőri közegek nem elegendenek meg azoknak a kívánalmaknak, melyeket a törvény működésükhöz fűz, de a rendőrség sem rendelkezhetik jogi ismeretekkel, ezért határozza el a közigazgatási bizottság, hogy a rendőri hatóságok személyzete szaporítások és az ügyészi megbízottak állását töltsék be a főkapitányságok vagy főszolgabírók kvalifikált tisztviselőivel. A bizottság ez indítványokat egyhangulag elfogadta.

Gyulai Pál lemondása és ennek megokolása. A Kisfaludy-társaság tegnapi ülésén felolvasták Gyulai Pál lemondó levelét. A level következőképen hangzik:

Tisztelt Társaság!

Ezelőtt néhány évvel több ízben felemlítettem a társaság tagjai előtt, hogy én folyvást vénülök, a társaság folyvást ifjodik s így nem igen illünk össze. Midőn újabbán ismét egyhangulag a társaság elnökévé választattam, elfogadtam ugyan e tisztelet, de azzal az elhatározással, hogy a három év kitelte után mindenesetre visszavonulok, annyival inkább, mert egy pár előttem fontos pontra nézve nem részesülök mindig kellő támogatásban.

Azonban egy közbejött esemény arra késztet, hogy ne várjam be a három év elteltét, hanem még e hónapban adjam be lemondásomat s egy pár szóval igazoljam eljárásom.

Utolsó ülésünkben a társaságnak az aradi ünnepélyen bármely alakú részvételét nem politikai szempontból elleneztem, hanem a társaság alapszabályai és hagyományaiából kiindulva. A Kisfaludy-társaság tisztán szépirodalmi és széptani intézet, melynek semmi köze a politikához. A szépirodalmi művekben néha-néha átesillok a költői politikai érzülete s e tekintetben a felolvasásokat és kiadványokat illetőleg a társaság sohasem korlátozta agyait, de mint társaság soha sem vett részt semminemű politikai mozgalomban és oly

ünnepélyen, melynek semmi kapcsolata sincs az irodalommal, s többé-kevésbé politikai színezete is van. Idejárt még, hogy társaságunk az aradi ünnepélyre meghívót nem kapott s nekem tudomásom volt arról, hogy se az akadémiá, se némely tudományos es irodalmi társulatok, mint a természettudományi, philologiai, földrajzi társaságok nem fogtak abban résztvenni s így a mi részvételünk könnyen tüntetés számban tűnhetnék fel.

Kötelességemnek tartottam meggyőződésemet őszintén kimondani s abhoz szilárdan ragaszkodni, mert én magammal akarok békében élni s nem másokkal. Hogy meggyőződésem a hazafias kegyelet hiányából folyt volna, azt senki sem hiszi el rólam, a ki engem közelebről ismer, vagy költeményeimet olvasta, a melyeknek tárgya nem egyszer a honvéd dicsősége és gyászja . . .

A támadásokat és gyanúsításokat volt időm hosszas irodalmi pályámon megszokni s van elég erőm nyugodtan elviselni.

Most nincs egyéb hátra, mint megköszönni a társaságnak azt a jóindulatot, bizalmat, kitüntetést melyekkel engemet, majdnem negyven év óta mint egyszerű tagot, majd mint alelnököt és elnököt elhalmozni kegyelkedett.

Tetézze jóságát visszavonhatatlan lemondasom elfogadásával, melyet saját érdemem és a társaságé egyaránt szükségessé tesz.

Legyen szabad mintegy búcsukép még arra is kérnem a társaságot, hogy a főpontokban ragaszkodjak szilárdan hagyományaimhoz, melyeket kitűnő esztetikuskok és még kitűnőbb költők állapítottak meg s melyeknek alapján társaságunk a magyar irodalomnak nemcsak hasznára, hanem olykor dicsőségére is vált. Új utakra való teres csak sülyedést vonna maga után; én részemről mint a társaságnak jövőben is buzó tagja, mindent elfogok követni a hagyományok fentartása érdekében s talán több sikerrel mint az elnöki székekben, hol némi tekintetek olykor korlátoztak.

Maradtam teljes tisztelettel

alázatos szolgája

Budapest, 1899. október 9-én

Gyulai Pál.

Magyar szóért ismét börtön. A várbán a tegnapi katonai szemlén egy tartalékos a felhívással jelen-t kiáltott „hier” helyett. B u r d a százados figyelmeztette a tartalékosokat, hogy „hier”-rel jelentkezzenek. Ennek ellenére hárman a felhívásra jelennel

feleltek. Mind a hármat becsukták 3-5 napra. (Ugy látszik, hogy ez a büntetési rovat állandó lesz katonáknál, mert mindig fog akadni egy-egy önértetes magyar fiú, a ki inkább eszenciá a börtön, mintsem idegen szót vegyen ajkaira. Következtesen állandó lesz a megbotránkozás is, a mely az ilyes németesítő törekvéseket kísérendi.)

Honvédménházi bizottság elnöki állása. Jekellalussy Lajos nyugalmazott államtitkar halálával a honvédménházi-bizottsági állása megüresedett. Hír szerint helyébe Sélley Sándor kir. kuria tanácselnök van kiszemelve.

KÜLFÖLD.

Szerb dolgok. Nisből jövő tavrati tudósítás szerint a skupstina közfelkiáltással megszavazta a hadügyminiszterium részére kért 3 1/2 millió franknyi póthitel, noha azelőtt a képviselőknek csaknem fele hevesen ellenezte a kiadások emelését. A miniszterelnök ezért a hazafias aktusért legbensőbb köszönetét fejezte ki a nemzeti képviselőnek. Az ülést azután berekesztették egy királyi dekrétum feolvasásával, a mely a skupstinát decz. 30-ig elnapolja.

A kormány tagjai ma visszatérnek Belgrádba. Sándor király még Nisben marad néhány napig, hogy jelen legyen a lovasság hadgyakorlatain, melyeket valószínűleg Alexinác és Prokop irányában fognak megtartani. A hadgyakorlatokon csak a moravai hadosztály 16 százada fog résztvenni Lazarevics tábornok parancsnoksága alatt.

Tüntetések Csehországban. A csehek a nyelvrendeletek visszavonásába nem akarnak belenyugodni. Jaromerből érkezett jelentések szerint ott tegnapelőtt este a kormány ellen irányuló tüntetések voltak, de komolyabb kihágás nem fordult elő. Böhmisch-Brodban tegnap este fiatal emberek, a kik dalolva jártak be az utcákat, a járási főnök lakása és a városháza előtt tüntettek a nyelvrendeletek visszavonása ellen. A nyugalom csakhamar helyreállt.

A délatrikai háboru.

A burokra nézve kedvezőtlen táviratok érkeztek tegnap a délatrikai harctér nyugoti oldaláról. Mafeking mellett nagy ütközet volt, több nap óta tartó s az angol Maxim-ágyúkkal szemben keveset használt a burok hősi elszánt-sága, háromszáz embert veszítettek s visszavonultak. Ennyire teszik legalább az angol lapok

Idegen költőkből.

Feszület.

(Viktor Hugó.)

Jertek, ti könyezők! Egy Isten ejt itt könyvet;
Busongók, jöjjetek! Itt bu vigaszra ílel;
Jertek, ti roskadók! Ó magához emel;
Jöjjön, ki halni tér! Mert ő az örök élet.

A kópé.

(Heine.)

Pintyőke zöld bokrok között
Ugy megcsalt a minap!
Rosz tréfa volt, mit vélem üzött
S hittem szavainak.

Dala csupa szivet lehelt,
Mit zengett, csupa csók!
S arról, hogy válni is lehet,
Egy árva szót se szólt!

A múlt.

(Lenau.)

Esti csillag száll a mélybe,
Halványan bucsut int;
Egy nap újra fut az éjbe,
Földre csend terül megint.

Lege felhők jönnek-mennek
Az ezüstös hold előtt,
Hervadó virágból szönek
Napvilágnak szemedőt.

Temetője holt időknek,
Néma múlt, te tünsz fel itt:
Hantold bus érzőtünket,
Temeted, mi boldogit.

Chrisanthém...

— A «Debreczen» eredeti tárczája. —

Irta: Máthé László.

Tarka-barka chrisanthémek mindenütt...
Se rózsá, se ibolya, se büszke lilium. Elhervadtak azok már réges-régen... Szép leánykák örömei, deli ifjak ékesítői, letűnt a ti fénykorotok!... A természet örök rendjében minden változik, semmi sem mulik. — A chrisanthém üli most diadalát. Hiszen nem is lehet ez másképen. Kábitó ugyan a rózsá illata, ékes a lilium és fehér, egyenes törzse büszkén emelkedik az égnek; a szerény ibolya is kedves... de hiába, elhervad a rózsá, letörök a lilium, elfonyad, elhal az ibolya is. A chrisanthém ugyan nem illatos, nem bódító, nem lelket-szivet telfrissítő, de nagy a hajtása, gazdagok szirmai es sokaig nyílik, sokaig virul!

Gazdag szirmokkal ékesített chrisanthémot szakított ő is magának, holott nem az volt a virága, hanem érintetlen, harmatos pázsiton szerényen meghuzódó ibolya jelképezte vá-

gyait, reményeit... a... De ki tudna belátni lelke mélyébe, ki tudna behatolni szive rejtekébe? És mégis ha a szem a lélek tükré, ugy az ő lelke tiszta, mint a napsugár, szive jóságos, mint az isteni irgalom. Ott, abban a világban akart ő élni, melyben a szerelem-ittas csalogany napestig, a fülemile hajnalig dalolnak édes szerelemről, ismeretlen boldogságról. Vágyai nem repültek sasszárnyakon hatalmas birodalmak felé, szárnyat öltött lelke körötünk repdesett, itt, ahol megtanult hinni és remélni. Jóságól es szeretettől sugárzó arca bárhol is feltűnt, mindenütt jó lelekre talált, mert a miénk volt ő, a miénk, akik rajongással vettük őt körül es ünnepeztük. Szívének melegsége, hangjának őszintesége magával ragadott bennünket es mi szerettük, tiszteltük őt.

Borongós, zord őszi nap, lelkem hű képmása, te hoztad el az ő jövőndő boldogságát. A mitől kikeletkor feltűnt, azt az ősz már is beváltotta.

A nyári napsugár még egyszer ragyogott, fénylett számunkra, meigített bennünket utóljára.

... Mire újra eljő a tavasz, mire a természet ismét új életre ébred, ő már más vidéknek lesz szépséges virága, es nekünk nem marad meg más, mint az edes, a boldog emlékezés...

Olvdjon hát össze a sziveddel a virág, lelkednek immár örök virága, melyet ma

amelyek az ütközetről hírt adnak, a burok veszteségét. Ha igazak az ütközetről szóló hírek, akkor ez a burok első veresége és az angolok első győzelme. A burok veszteségének az oka csakis abban lehet, hogy nem volt nekik nehéz tüzerességük, a mely az angol ágyúkkal kiállotta volna a versenyt, C r o n j e tábornok később hozott ilyen tüzerességet is, de úgy látszik, későn jött, mert a burokat akkorára már visszaverték. Ezen körülményesen leírt veszteséget azonban más távirat azzal cáfolja meg, hogy a burok M a f e k i n g e t bevették és ezt az ellenkező londoni híresztelésekkel szemben ha nem is igaznak, de v a l ó s z i n ű n e k kell tartanunk.

Az angol események közt különben most első helyen tényleg nem ez áll, hanem a parlamentnek tegnap előtt este történt megnyitása. A trónbeszéd a h á b o r u szót egyáltalán nem említi, ám a parlament rendkívül egybehívása egymagában is jellemzi a helyzet komolyságát.

A jövőre nézve a trónbeszédből mitsem következtethetünk. Ámde bármiképp alakuljon is Délafrikában a hadiszerencse, a harcznak mindenesetre befolyása lesz az általános világ-helyzetre. Hogy ma mindenfelé béke uralkodik, az kétségtelenül javára van Angliának, de hogy egy esetleges győzelmes előnyomulása miféle epizódokat idézhet föl, annak előzleltetőjét már a jelzett afgán zavarok is nyújtják. Döntő csatának a mafekingi ütközet semmiesetre sem mondható, a burok újra megkísérik a támadást s lehetőleg kiköszörülnek a rajtuk ejtett csorbát.

A harczter többi pontján a burok hadállása igen erős, az angolok nem bírnak velük. Harcz jolyik egyébként a nyugati harczter egész vonalán Mafekingitől le egészen Kimberleyig s az angolok csak ott tudnak egy kis előnyt kivívni maguknak, a hol a hatalmas agyukat megszólaltatják. Natálban is ma vagy holnap megindul a harcz, az életre-halálra való küzdelem.

Angliában egyre új csapatokat szerelnek fel Dél-Afrika számára. Tegnap járt le a határidő, a meddig a tartalékosoknak be kell vonulniok. Azt hisszük, hogy október 20-an már el is indíthatják az első csapattestet mintegy tizenkét gőzösön. B u l l e r tábornok, a fővezér, szombaton utazott el, még nem tudják, hogy vajjon a keleti, avagy a nyugati harczterre.

A hova Buller megy, ott lesz a háboru döntő színhelye, a mint Buller Dél Afrikába érkezik, az angolok minden oldalon és egész erejükkel megkezdik a támadást. Mennel el-

kebledre fűztél . . . De vidd el magaddal a mi kis ibolyánkat is, a mely szerényen kíván meghuzódni boldogságod koszerujában, vidd el magaddal ez őrizd meg gondoddal, mert jól esik majd tudnunk, hogy nem kívántal emlék nélkül elszakadni tőlünk.

Adj helyet az én kis nefejtsemnek is és háborgó lelkem tan megnyugvást lel; fogadd ezt a kis virágot, mely helyettem szóljon hozzád és tolmácsolja szívem érzelmeit . . .

És fáj nekünk a tölled való bucsuzás, s csak a tudat vigasztal, hogy boldogságod lelted meg, melyről oly sokat ábrándoztál. Bizunk is benned is, ő benne is, hisszük, hogy aranynapokból áll majd életed . . . Tudjuk, hogy új életed az öröm és szeretét élete lesz . . .

Reméljük, hogy utaid a béke utjai lesznek . . . És bucsuzva tölled, büszkén valljuk, hogy lelj bár ott szeretetre, tiszteletre — jobb szivekre, mint közöttünk, nem fogsz találni sehol . . .

A mi igaz szívünk imája kísér új házadba, a mi őszinte lelkünk óhaja követ új otthonodba . . .

Tarka-barka chritanthemok mindenütt. Se rózsza, se ibolya, se büszke liliom . . . Elhervadtak azok már réges-régen . . .

keseredettebb lesz a háboru, annál jobban foglalkoztatja a hatalmók kormányait. Leyds brüsszeli transzváli ügyvivő nem sokára Berlinbe megy, ndautazik Muravjev, az orosz külügyminiszter is s tanácskozni fognak Bülov német külügyminiszterrel a transzváli ügyekben.

Német politikai körökben azt hiszik, hogy Németország intervenciát fog a burok érdekeiben s úgy mondják, a német császár is megigerte volt Vilma hollandi királynőnek, hogy mindent megtesz a burok megmentésére.

Németországban, mint Európában mindenütt, a közvélemény rokonzása a burok felé hajlik, míg Oroszország, úgy szólván, nyíltan állást foglal Anglia ellen. A berlini tanácskozás épp azért lesz nagy jelentőségű, mert az orosz külügyminiszter is részt vesz benne.

Németország.

A n é m e t v á l s á g az újabb jelentések szerint, teljesen véget ért, nem lesz belőle kancellarvárság s nem távozik M i q u e l sem.

A császár föttetlenül ragaszkodik mind a kettőnek a maradásához; Hohenlohe is, Miquel is erős támasztéka a csatorn javaslatnak, a melyet a császár akaratahoz képest a jövő év elején ismét tárgyalás alá bocsátanak a parlamentben. Az ellenzékek már most ismét szervezkednek az ellenállásra s kimondta, hogy ha a javaslatot a mostani javaslatok közt terjesztik be ismét le fogja szavazni.

A Reichsrath megnyitása. Az osztrák képviselőház folyosóján már kora délelőtt nagy élénkség volt s úgy látszott, mintha üdvözölni karkak volna az alkotmányosságot abból az ötletről, hogy visszahelyezik jogaiba. Siettek találkozni a társak, a párthívek és a barátok, a kik nem láttak egymást január 31-ike óta, a mely napon a szavazáskor a többségből egészen váratlanul kisebbség lett s az elnök kénytelen volt az ülést berekeszteni, azután beállott a tíz hónapos szünet, a mely egészen a tegnapi napig tartott.

Az ülés megnyitása tizenegy órára volt kitűzve, de a klubok tanácskozása miatt fél-tizenkettő lett, a mikor az ülést megnyitották. A karzat az utolsó helyig megtelt. A föntartott páholyokat az urakháza tagjai töltöttek meg.

Fél-tizenkettő volt már, a mikor az új kormány C l a r y gróf vezetésével és az összes képviselők óriási érdeklődése mellett bevonult a terembe.

A mikor a csengetyű megszólalt és a teremben néma csönd támadt, a minisztérium vezetője, Ccary-Aldringen gróf fölemelkedett s a császár nevében megnyitottak jelentette ki az ülésszakot. Azután fölszólitotta T u r k á n-t; miut a legidősebb képviselőt, hogy az elnök megválasztásáig vezesse a tárgyalást. Turkán most negyedszer lépett fel a korelnöki tiszt betöltésére s rövid elnöki megnyitó beszéd után a minisztérium vezetőjének adta át a szót.

Clary gróf az egész ház óriási érdeklődése mellett tette meg a kormány nevében programmszerű nyilatkozatát s azt mondta, hogy az új kormánynak az lesz főigyekezte, hogy visszaállítsa a n o r m á l i s p a r l a m e n t i á l l a p o t o t. Végül kinyilatkoztatta, hogy a kormány m i n d e n t e k i n t e t b e n s e m l e g e s l e s z.

Ezeknél a szavaknál az uj-csehek óriási lármába törtek ki, de a lármá meg jobban fokozódott, a mikor Clary gróf rátért a nyelvredeletekre. Clary gróf beszédét ettől a pillanattól fogva nem lehetett többé megérteni, mert az uj-csehek válogatott czimekkel folytonosan szidták és gyalázták az új kormányt, a németek pedig helyeslő közbekialtasokkal bátorították.

Óriási vihar támadt akkor is, amikor Clary gróf kijelentette, hogy ezt a kormányt a császár ő felsége nevezte ki. Ezeknél a szavaknál az összes uj-cseh képviselők dühösen fölugrottak helyükről, gramutattak Schönorerer padjára s azt kiáltottak:

— Nem maguknál, hanem itt ül a kormány! Nem maguk kormányoznak hanem Schönorerer!

A fölet siketítő lármában a kormányelnök nyilatkozatának legnagyobb részét nem lehetett meghallani.

Annnyit mégis meglehetett érteni, hogy a miniszterelnök a többi között törvényjavaslatot nyújt be az újságbélyeg és a naptári bélyeg megszüntetéséről.

Az első ülés a miniszterelnök nyilatkozata után, nagy izgatottság közt ért véget d. u. 1 órakor.

Ma a kormány 37 javaslatot fog betervezni, köztük a kiegyezési javaslatokat.

A beérkezett irományok között van egy interpelláció, amelyet egy galicziai képviselő intézett az igazságügyminiszterhez az antisemiták amá eljárása miatt, hogy a polnai gyilkosságot fölhasználják antiszemita izgatásokra.

Táviratok.

Francia dolgok.

Páris, okt. 18. A gyarmatügyi minisztérium táviratot kapott, mely szerint Voulet és Chanoine századosokat saját embereik agyonlőtték.

Páris, okt. 18. Loubet elnök ma délelőtt irta alá azt a dekretumot, melylyel Arton-nak megkegyelmez.

Színház.

A házi béke.

(Vigjáték 3 felvonásban. Írták: Alexander Bisson és Adolphe Leclercq. A debreczeni színház (premiérje 1899. okt. 18-án.)

A házi béke az ugynevezett fehér darabok közül való. De míg a többi fehér darabok a dísznóságokkal együtt a szellemet is nélkülözik, a H á z i b é k e kedves, szellemes és mulattató, a nélkül, hogy obszczen lenne.

A házi béke első sorban is francia darab. Ebből természetes az, hogy hagyományos receptre készült. Egy francia vigjáték — ha még a legszellemesebb is — elárulja a gyári eredetet. Ámbar, hogy a Bisson-gyár a legkitünőbbek közül való, az szent igazság.

A házi béke Lucien Morenil (Tannay) nevének Germain-nak (Halmy M.) feltékeoysegi mániáján épült fel. Borzasztó ez a fiatal asszony! Feltékenységével majdnem az örületbe kergeti jámbor férjét. Keresi, állandóan kutatja azt a nemlétező fehér népet, a kivel a férje ura csalja. De nemcsak ezt teszi. Gyauot lop a legjobb barátja szívébe, kit szintén feltékennyé tesz férjére. S mikor aztán egy rettenetes családi jelenet után férj és feleség a nő szüleihez utaznak, hogy bejelentsék a válást, Germain asszony a saját édes apja viszonya után kuta, mert hát a ferjek, akár milyen öregek is, egyebet sem tesznek, mint a feleségeiket csalják. Pedig hát a két öreg csak azért veszekedik egymással, hogy a fiatalokat jó utra teritse. Ezer mulattató helyzet után végre sikerül is helyreállítani a feltékenységtől feldult családi békét.

Nagyon kedvesen van a darabba beleillesztve a Germain fivérének, egy francia Mokány Berczickének szerelme, ki leendő apósának tündérmeséket beszél az ő családja házibékéjéről s rendesen akkor érkeznek, mikor az igazi vagy mű családi vihar a legjavában dühöng.

Ez a kis mese folyik le végtelenül mu-

latságosan a házi békeben, melyet a közön-
ség nagyon szívesen fogadott.

Végre egy igazi francia szellemű vig-
játék, melyet fiatal leányok is megnézhet-
nek! . . .

Még nálunk is ritkán kerül darab olyan
mintaelőadásban színre, mint a Házi béke.

Rendezés, kiállítás, játék kifogástalan
volt.

A feltékeny asszonykat H a l m y
Margit játszotta az ő bámulatos, finom mű-
vészetével.

Minden mozdulata, minden szava mű-
vészi volt s megérdemelte a bőven kapott
tapaszt.

Méltó partnere volt T a n a y, ez a
szemünk előtt nagyra nőtt színész, ki minden
ujabb szerepében kifogástalan ad.

Meglepett bennünket ifj. S z a t h m á r y, az após szerepében. Határozottan
tehetséges színész s az csak is érdemére
szolgál, hogy nem kisebb színészt utánoz,
mint a mi nagy művésznöket, az idősebb
'Szatyki' urat.

K i s s Irén excellált az anyós szerepé-
ben. Bár ez az anyós nem a házastársok
közül való.

R u b o s igen ügyes falusi gavallér
volt.

A többi szereplők is, különösen Szigeti
Lujza, B a r t h a, C s e r é n y i Adél, F á y
Flóra és M a k r a y a legjobbat nyújtották.

A darabot telt ház nézte végig.

a. e.

Színházi mássor.

Csütörtökön A házi béke, vigjáték 3 fel-
vonásban, (Másodszor.)

Pénteken Traviata opera. Bödi Ella fel-
léptével.

Szombaton Traviata opera másodszor.

Vasárnap két előadás. Délután 3 órákor
mérsékelt helyárrakkal a 'Vigéczek', énekes
bohózat 3 felvonásban. Este fél nyolczkor
rendes helyárrakkal 'Aranylakodalom' törté-
nelmi látványos színmű 8 képben.

H I R E K.

Október,

Elnézem az őszi rózsát
Bus halottját dérnék-fagynak . . .
Ne higgyetek a mosolygó,
Ködöt bontó őszi napnak!

Október egy szeretkező,
Flastromos, vén, kaczer asszony —
Hazug fényvel azért csábit,
Hogy fagyával elhervasszon.

Bandi.

* **Posta és távirtda igazgatóság Debreczenben.** Az a régi és általános óhjtás,
hogy Debreczen város külön, önálló posta és
távirtda igazgatósággal bírjon, a megvalósulásá-
hoz áll közel. A miniszteriumban ugyanis már
régebben foglalkoztak a postaigazgatóságok
számának megszorításával, sőt ez irányban
véleményezésre fel is kérték az összes posta
igazgatóságokat. A postaigazgatóságok többek
közt Debreczent jelölték ki, mint amely város
erre ugy közlekedési, forgalmi s minden e
kérdésben számottevő tekintetből a legal-
kalmassabb. — Sőt a miniszteriumnál tovább
mentek, az új postakerületi térképet már ki-
dolgozták s ott már Debreczen mint posta és
távirtda igazgatósági székhely hozzátartozó
kerületével van berajzolva. — Simonffy Imre
polgármester most ez ügyben Budapestre uta-
zott, hogy Nándor Vince posta és távirtda

igazgatósági miniszteri osztály tanácsosnál
tisztalegjen, a szükséges felvilágosításokat meg-
adja s egyben az igazgatósági székhelykérdés
gyors megoldását a város és környéke kö-
zönségének érdekében kérelmezze.

* **Nagy idők tanuja.** Rimheli Rimély
Antal 48. honv. főhadnagy, a bpesti kir.
ítélőtábla bírása okt. 14-én meghalt Garam-
Szent-Kereszt községben. Az elhunyt Pöltenberg
hadosztályában küzdött végig szabadságharcot.
Ott volt a világosi fegyverletételnél, azután
sokáig bujdosott. Majd ügyvéd lett, kir. táblai
bíróvá pedig 1869-ben nevezték ki Budapestre.
Ezelőtt 8 évvel vonult nyugalomba, azóta
rokonának, Rimély Károly dr. beszteczebányai
püspöknek jószágkormányzója volt Garam-Szt.-
Kereszten. Elhunytát gyászolja neje, szül. Mayer
Jozefa, négy gyermeke, a kik közül az egyik
orvos Budapestben, vele And r i k István hu-
szárszázados, unokái és kiterjedt rokonság.
Temetése október 16-án volt Gram-Szent-
Kereszten.

* **Debreczeni kör.** A fővárosban körre
alakulni akaró Debreczeniek következő meg-
hívót bocsátottak ki:

Tisztelt Uram!

Régi óhaját vélünk megvalósítani akkor,
midőn mindazok számára, kiket Debreczen
városához bármilyen kötelek fűz, kört ala-
kítanunk.

Célunk: állandó saját helyiségben club-
ba szervezkedve társas összejövetelek, tánc-
vigalmak, irodalmi-és zene-estélyek és mulat-
ságok által hasznos és kellemes szórakozást
nyújtani, Debreczen hazafias és kulturális
mozgalmainak a fővárosban buzgó előharcsa-
saként működni.

Ebben a nagy kosmopolita áramlatban
hazafias és nemes cselekedetet vélünk mivel-
ni egy magyar kultur kör föllállításával és azt
hisszük, talán joggal, hogy ön örömmel pártol
oly eszmét, melynek feadata mindazokat, kik
egymást már ugy is ismerik, Debreczen város
nevével és nevében, baráti körben egyesí-
teni.

Hisz számosan vagyunk, kik e nagy vá-
rosban szétszórva élünk és kiket anyai régi
és kellemes emlék fűz ama nagy magyar
metropolita városhoz!

Öltsön tehát testet az eszme:
alakítsuk meg a Debreczeni kört!

Az előkészítő bizottság.

A folyó hó 22-én, vasárnap délután 3
órákor a Debreczeni körnek a Klo-
tild kávéház téjemeleti külön helyiségében (IV
Irányi-és Lipót-utcz sarok) tartandó alakuló
közgyűlésre.

T á r g y s o r o z a t:

1. Az előkészítő bizottság jelentése.
2. Választások.
3. Az alapszabályok tárgyalása.
4. Esetleges indítványok.

* **A temesvári katonaszabító.** Temes-
várról tudósítják lapunkkat: Szenzációs
végtárgyalás folyt le ma az itteni kir. törvény-
szék előtt. Ma tárgyaltak ugyanis Hornung
Salamon temesvári ügynök esetét, kit azzal
vádoltak, hogy katonaszabítással foglalkozott.
Hornungot az ügyészesség indítványára meg-
tavalnyáron vederő elleni vétség miatt letar-
tóztatták, a vizsgálati fogságból azonban két
hét múlva szabad lábra helyezték. Hornung
akkor divatáru üzletet nyitott Temesvárott, de
nemsokára csődbe jutott. A temesvári katonas-
zabító szomorú áldozata dr. Raab Gyula
nagyváradai ezredorvos is, ki még mai napig
is szynlódik a temesvári katonai fogházban.

Hornunggal együtt négy német gazdát és
katonaköteles férfiakat helyezett vád alá a
törvényszék; egy temesvári orvos is vizsgálat
alatt volt, de ellene az eljárást megszüntették.
Hornung a hozzáfordult katonaköteles

legényeket rendszerint ehhez a temesvári
orvoshoz küldte, ki — a nélkül, hogy Hornung
üzelméről tudott volna — valami betegségről
állított ki orvosi bizonyítványt.

A legényeket rendszerint az október
végén tartatni szokott felülvizsgálatra küld-
ték, addig pedig Hornung utasítására Nagy-
várad mellett a Felix fürdőben üdültek,
hogy ezzel is mutassák, mennyire betegek.
A jószívű katonaszabító természetesen
némi honoráriumot követelt fáradozásáért;
hogy mily csekély volt ez a tiszteletdíj, bi-
zonyítja az a körülmény, hogy csak négy jó-
módu gazdától 2260 forint jövedelme volt
Hornungnak.

Saját vallomása szerint ebből 1200 for-
intot juttatott dr. Raabnak, ki allítólag vele
összejátszott, és a kiról tudta, hogy az 1897
évi október 6-iki sorozáson a bizottság tagjai
közt lesz.

A vádlottak Hornungon kívül — kinek
védője dr. Beyer Izsó ügyvéd — Holcz Pál
vojtéki lakos Mátyás fiával, Ferch Miklós
lippai lakos fiával, Rudolf Mátyás ujfalui
lakos fiával és Schmelze János heblinyi la-
kos Ádám fiával. Ezeket dr. Fay Ignác,
Szuló Ernő és Korniss Géza ügyvédek védik.

Az első végtárgyalás már július 19-ére
volt kitűzve, de ezt miután Schmelze beteg-
ség miatt nem jelenhetett meg, mára elna-
polták.

A tanukihallgatások során számos szen-
zációs jelenet történt.

Mindjárt eleve meglepte a közönséget,
meln dr. Raabbal feltűnően rokonszenvez,
hogy a szintén vád alá jhelyezett svákok, a
kik a vádlevel szerint 4—600 frrtal veszte-
gették volna meg dr. Raabot, nemcsak azt
tagadták, hogy az tőlük valaha pénzt is
kapott volna, de azt állították, hogy egyál-
talában sohasem látták és nem is ismerik.
Mikor dr. Raab kihallgatására került a sor,
védője, dr. Bleyer azt a kérdést intézte dr.
Jakobihoz, a nagyváradai kórház parancsno-
kához, hogy minő ember volt dr. Raab. Dr.
Jakobi azt válaszolta, hogy a kötelességtelje-
sítés minta képe volt.

Nagy éljenzés es taps hangzott föl erre
a közönség köréből, mire az elnök csendet
parancsolt és a terem kiürítésével fenyegette
a tüntetőket. Dr. Raab tagadta, hogy Hornun-
got ösm ri és tagadta, hogy valaha katonas-
zabítással foglalkozott volna. Ez már azért
is lehetetlen volt, mert ő sohasem volt tagja
a felülvizsgáló bizottságoknak s azoknak hu-
tározatára soha semmiféle befolyást nem gya-
korolt. A közönség a vallomás után ismét
megéjenezte a vádlót, Déli 1 órákor az el-
nök a tárgyalást fölfüggesztette és a folytatást
délután 3 órára tűzte ki.

* **Protestáns emlékűnnep.** A theol.
ifjusága, mint minden évben ug az idén is
nagy szabásu ü n n e p é l y t rendez a
protestantizmus születése napján okt. 31-én
délután 4 órákor a diszteremben. A kántus
éneke után dr. Erdős József tart beszédet,
azután Kovácsi Kálmán szavalja a Zvingli
emlékére írt ódáját, Papp Gyula Selyei Ist-
vánról tart felolvasást s a Kiss Tamás záró
beszéde után közének zárja be az ünnepélyt.
Este lakoma.

* **A Csokonai-Kör felolvasó estélye.**
A Csokonai-Kör ma délután ülést tart. A
választmány ezen ülésén az első felolvasó
estély rendezése ügyében hoznak érdemleges
határozatokat.

* **Serfőzy Zseni siremléke.** A múlt
szini évadban a tisztelők koszorura gyűjtöt-

tek, hogy a széphangu énekesnő tehetségének a nyilvánosság előtt szerezzék elismerést és ezzel serkentsék a haladásra, ma már ismét gyűjtenek a jó barátok és barátok ezuttal nem koszorura, hanem egyszerű síremlékre, mely egy darab föld felett jelezze, hogy azon a helyen Serfőzy Zseni hamvai poriadoznak. A fiatal énekesnő; aki oly tragikusán fejezte be rövid, de sikerekben gazdag színi pályáját, a nyíregyházi temetőben alussza az örök álmot, a debreczeni és a nyíregyházi közönség a haláljában sem feledkezett meg egykori kedvencéről és gyűjtés útján márványemlékkel díszíti Serfőzy Zseni sírhelyét. November elsején állítják föl az emléket. Azok közül, akik egykor örültek a haladásán s tapsokkal buzdították, sokan keresik föl a sírhelyet, hogy lerójják kegyeletüket az elhunyt iránt, aki a színpadról, mely annyi virágot termet számára, elment a sírba pihenni, porladozni . . .

* **Értesítés.** Mindazok, akik a »B i k u r - C h ó l i n a« debreczeni betegsegélyző egyesület kötelekbe belepni óhajtanak, értesítetnek, hogy a miniszterileg jóváhagyott alapszabályok 35. §-a értelmében f. é. október 20-tól november 20-ig a bekebelezési díj elengedése mellett az egyesület tagjai sorába felvétetnek. Jelentkezhetni a debreczeni orth. izr. hitközség [pásti-utcza] templom épületében levő jegyzői irodában naponta d. e. 10-12-ig. L i p p e Ármin, jegyző.

* **Szén-gázmérgezés.** Gyanus haláleset foglalkoztatja a rendőrséget. A halottról csak annyit lehet megállapítani, hogy halálát szén-gáz mérgezés okozta. N a g y F a r k a s pesti-utcza bormérő most renováltatta házát. A szobában szénét égettek, hogy a falak gyorsan száradjanak. Ma reggel egyik szobában t a l á l t á k N a g y F a r k a s t, aki különben siket-néma volt, eltorzult, szerdes arcza, halottan. A megejtett orvosi vizsgálat [szén-gázmérgezés] állapított meg a halál okául s konstatáltatott egyszersmind az is, hogy a boldogtalan ember fuldokló állapotban ki akart rohanni, de a küszöbön összeesett. A szobában egy szalmazsákot találtak. Lehet, hogy az egyébként gyámoltalan emberre nem vigyáztak eléggé s ő maga ment be a külső hidegtől fázva, de nagyon feltehető az is, hogy b ű n t e t t á l d o z a t a l e t t. Érdekes dolog van a vizsgálati jegyzőkönyvben. E szerint háznak szintén új kapuján, a belső részén — állítólag az építőmester keze által a következő felirat van: »L e n e f e k ű d j ű n, m e r t ű r ű k r e e l - a l s z i k i.« Szegény N a g y F a r k a s n a k hiába való volt a figyelmeztetés . . .

* **Gaztett.** Az undor fog el bennünket, hogy rövid idő alatt most másodszer kell hirt adnunk olyan ocsmány gaztetről, melyet csak emberi formát viselő vadállat követhet el. B o d n á r A n d r á s n a k hívják a bitangot, a ki tegnap előtt a S z o d r a i I s t v á n munkás ember hat éves, Julcsa nevű kis leányán követett el aljas, állati merényletet, A kis leány halálos betegen fékszik s az orvosi vizsgálat szerint inficálva lett. B o d n á r megszökött, de m a r e g g e l e l f o g t á k a rendőrök. Nincs az a büntetés mód, a mit a gazember gaztettéért meg ne érdemelne.

* **Halálozás.** Vettük a következő gyászjelentést: Mély fájdalom'ól megtört szívvel tudatjuk a felejtethetetlen jó anyának, nagyanyának, anyósának és áldott emlékü rokonnak, néhai özv. Halász Józsefné szül. Vetésy Zsuzsanna asszonynak f. hó 18-án. éjjeli 11 óra-

kor, életének 61-ik, özvegyiségének 7-ik évében hosszas szenvedés után történt gyászos elhunytát. Kedves halottunk hűlt tetemei folyó hó 20-án, délután 4 órakor fognak a róm. kath. egyház szertartása szerint a Deák Ferencz-utca 6-ik sz. háztól a Szent-Anna-utcza temetőbe örök nyugalomra téríteni. Mely végtisztességtelre rokonainkat, barátainkat és jóismerőseinket bánoatos szívvél meghívjuk. Debreczen 1899. október 19-én. Az elhunytanak gyermekei: Halász Zsófia özv. Szücs Imréné gyermekeivel. Halász István nejével Taradics Juliánnával. Halász Antal nejével Vargha Bertával és gyermekeivel. Halász Judit férjével Kopányi Kálmánnal és gyermekeivel. Halász Ferencz, Halász Róza férjével Szikszai Aladárral. Halász Árpád, Rokona Herczeg Sándor Áldás és béke poraira!

* **Az ital.** Már megint az ital, az átkozott ital. Az undok bálvány, melynek örülten áldoz oly sok szerencsétlen, bár jól tudja, napról-napra látja, hogy az átkos ut a romlás, a szerencsétlenség, a testi és lelki bajok felé vezet. Odahagynak jó módot, boldog családi életet, elfordulnak minden jótól, csak az átkozott szenvedélynek élnek, mely elvakítja, magával rántja őket a sötét romlás fenekére. Egy szerencsétlen embert tett újból tönkre az ital, V i t a r i u s Sándor kereskedő, kinek virágzó üzlete volt Debreczenben, delirium tremensbe esett, megőrült s a kórházban van. Üzlete virágzott, míg neki nem adta magát az ivásnak. Kezdődött a vig társaság sörözésénél, folytatódott bornál, egy-egy kupicza pálinkánál s a szerencsétlen ember nem tudott uralkodni magán, e eszen átfonta polypkarjaival az utálatos szenvedély, nem törődött sem az üzlettel, sem önmagával; nem látta a boldogtalan önmagát az anyagi, a testi és lelki romlás felé rohanni. Az italnak élt, az volt vigasztalója, mikor busan látta üzletét önbibája miatt pangani. Most aztán nem bírta szervezete tovább, elgyengült, tönkrement s bekövetkezett a bus finalé, mely refrainje az efajta históriáknak: V i t a r i u s Sándor megőrült, esztét vette az ital . . .

* **Pör a főnyeremény miatt.** Az osztálysorsjáték 400 ezer koronás főnyereménye nagyváradiaknak jutott. A negyedrészesek között van 100 ezer koronával dr. Ternér Béla fiatal orvos is, aki ellen most pert indított Györgyovszky János, a Püspökfürdő gondnoka azon a címen, hogy a sorsjegyet ő Ternérrel közösen vette. Györgyovszky ügyvédje már át is irt a m. kir. osztálysorsjáték igazgatóságához, óvást emelve a nyeremény kifizetése ellen. A ritka pör elé nagy érdeklődéssel néznek a jogászörök is.

Fényképező távirógép.

— Szenszáczios magyar találmány. —

Budapest, okt. 14.

A korszakalkotó magyar találmányt, az új fotografáló távirókészüléket feltalálói, Polák Antal és Virág József már tökéletesítették. A készülék most már kitűnően működik és a szakemberek teljesen meg vannak vele elégedve.

Az új készülék előnye abban áll, hogy bármilyen hosszú táviratot egy félpercz alatt lead. A perforált papiros szallagot egy hengeren lepergetik és a következő pillanatban már a főlvevő állomáson megjelenik a távirat fényképe egy automaticze forgóhengeren, mert fényérzékeny lemezzel van borítva.

Ezt a lemezt azután rögzítő folyadékba mártják, épp úgy, mint a fotografiát és készen van a távirat. A külföldiek elragadtatással beszélnek a szenszáczios magyar talál-

mányról s a francia kormány kiküldöttjei kijelentették, hogy okvetlenül elfogadják az új készüléket.

Amerika államai már alkudoznak is a feltalálókka, hogy engedjék át találmányukat. A táviró-alkalmazottak között azonban nagy a pánik, mert az új találmány következtében nagyon sok ember munkaeereje válik fölöslegessé. A mit eddig tíz ember elvégzett, azt most elvégzi egy, mert az új gép alkalmazása óriási időmegtakarítással jár s a táviró-hivataloknak semmi dolga sem akad.

Felszabadulnak a drótok is s ha eddig tíz drót volt szükséges a táviratok továbbítására, ezentul ezt a szolgálatot megteszi egy is. A meglevő drótokat talán csak ötven év múlva kell majd szaporítani.

Allandó munkás-pensionatus

a balfi kénés gyógyfürdőben (10 perczyi Soprontól).

A balfi gyógyfürdő tulajdonosa Dr. Wosinski István elhatározta, hogy gyógyfürdő telepén allandó Pensionatust létesít oiy szegénysorsu földmunkások v gy gyázi alkalmazottak számára, kiknek a betegség kenyerét és létét veszélyeszteti és ezen munkás-pensionatust nyitva tartja az egész éven keresztül, hogy így a szenvedő munkásnép akkor is, találjon irt, enyhet nyavalyájában, a midőn ajzord időjárás csak lokozza a beteg fájdalmait és ezen gyógyfürdőjét nyitva tartja nemcsak nyáron, hanem télen is a mi annyival inkább lehetséges, miután a fürdőkabinok és folyosók télen által fűtve vannak az összes épületek szilárdan építve s következképpen a meghülés veszélye ki van zárva.

Az által hogy a betegek a gyógyfürdőben találnak csekély összegert orvosi gyógykezelést és gyógyulást, biztosíték van adva arra nézve, hogy a betegsegélyző egyesület vagy munkaadó által a beteg munkásnak fizetett betegpénze csakugyan a betegség gyógyítására fordítatik.

Miután a belső gyógykezeléssel egyszersmind a kitűnő hatású kénésfürdő használata es a megfelelő nyugalom van egybekötve, ugy nyilvánvaló, hogy a gyógyulás is sokkal hamarabb fok bekövetkezni, mintha a beteg seját otthonában, gyakran a lehető legrosszabb élelmzési es lakásviszonyok között s a fürdők hatalmas gyógyhatása nélkül kezeleteti.

Előnyben részesül ezáltal a munkaadó épp úgy mint a munkás.

A penzióban bennfoglaltatik:

1. A l a k á s f e h é r n e m ű h a s z n á l a t t a l é s k i s z o l g á l a t t a l.

2. A z e l l á t á s,

reggelire: 4 dec. rántott leves zsemelével; ebédre: 4 dec. husleves, 150 gr. főtt vagy sült hus és 3 dec. főzelék;

vacsorára: 150 gr. hus és 3 dec. főzelék;

3. a f ü r d ő, meleg kénés ásványfürdő.

G y ó g y d i j a l ó l a m u n k á s p e n z i o n a t u s t a g j a i, n e m k ű l ű n b e n a h i t e l e s s z e g é n y s é g i b i z o n y i t v á n y n a l e l l á t o t t e g y é n e k f e l v a n n a k m e n t v e.

A teljes penzió ára naponta

nyáron — frt 98 kr.

télen 1 frt 08 kr.

O r v o s i g y ó g y k e z e l é s a b e t e g t a r t ó z k o d á s i i d e j é r e v á l ó t e k i n t e t n é l k ű l 3 f r t.

G y ó g y - é s k ö t s z e r e k u t á n a m u n k á s p e n z i o n a t u s t a g j a i a h e l y b e l i g y ó g y s z e r t á r b a n 25 p e r c e n t n y i á r e n g e d m é n y b e n r é s z e s ű l n e k.

F ü r d ő l e p e d ő t m i n d e n k i n e k m a g a v a l k e l l h o z n i a. E l l e n k e z ő e s e t b e n 5 k r. s z á m i t a t i k n a p o n t a a f ü r d ő r u h á é r t.

A f ö n t e b b e m l i t e t t m e l e g k é n e s f ü r d ő k h a s z n á l a t á n k i v ű l m á s f ü r d ő k m i n t v i l l a m o s - k é n - f é n y - é s v a s - l á p f ü r d ő k, n e m k ű l ű n b e n a h i d e g v i z - g y ó g y m ó d c s a k i s o r v o s i r e n d e l e t r e a d a t n a k s e z e k n e k h a s z n á l a t á n a l 50 p e r c e n t n y i á r e n g e d m é n y s z á m i t a t i k.

Társadalmilag lehetlenné

teszik magukat sokszor, a nélkül, hogy tudnák, azon rossz szájszag által, melyet elhanyagolt és ez által romlott fogak gyakorolnak. És mégis olyan könnyű, biztonsággal ezen baj ellen védekezni a «Kosmin-szájvíz» rendszeres használata által, a mely fertőtlenítő hatásával minden rossz szagot eloszlat. Kosmin, mint első és egyedüli szájvíz, a mely nem mint más erős illatszer hozzáátélével rövid időre a rossz szagot takarja, hanem ennek okát, a szájróhadást megakadályozza, a nélkül, hogy a fogak vagy a nyálkahártyát legkevésbé is megmegtámadná.

Egy palack 1 frt, sokáig eltart, kapható gyógyszerárakban, jobb drogua- és illatszer üzletekben. Vezérképviselőség: E. Skriwan Bécs IX. Müllnergasse 8. — Nagybani raktár Budapest Török Józsefnél.

CSARNOK.

Miről regél a malom?

Regény.

Sudermanntól.

(10.)

— Folytatás. —

Hirtelen abbahagyta a fűtülést; erre hamis kacaj tör fel füléhez. a sógornó csapongó hangját hallja:

— Csak tovább János!

Es amikor a felszólításnak nem akart engedni, összevonja ajkait s ő fűtlyent egy pár esetlen hangot.

Ekkor a házból Márton mély hangja tör ki, a mely atyai szemrehányás hangján így szól:

— Ne okoskodj Trude! Hagyd őt aludni!

Hisz ugy sem alszik! — felel duzzogva mint egy megszidott gyermek. Erre bezárja az ablakot. Véget ér a beszéd.

János nevetve rázza fejét, lefekszik, de nem tud elaludni. A virágok nem engednek álmodni jutni szemére, melyet Trude ágyához állított s melynek ágacska párnájig lehajlanak. A bodza sötétkékek fűrtjei között vegyülnek a narcisz fellegek, csillogó kelyhei.

Hirtelen felül ágyában. Alólról mint a föld méhéből, gyöngye kacagást hall. Gyenge, mint a szellő lehellete, mely a fű közt átsuhan, oly boldog, . . . oly csapongó.

Hallgat egy darabig, nem kél-e új kacagás, de minden hallgat.

— Ostoba kis teremtés, te! — mondja vigan, aztán visszatér vankosai közé és nevet a mig elalszik.

Másnap reggel János előkeresi a kamrából munkászubonyát. Vállban szűk lett kisé. Eppen ott erősödött meg a szolgálat alatt.

A nap már jó magasán jár az égen. — Mintha az a nap az idegenben úgy úgy be tudna hatni a szivbe! Furcsa egy dolog az a nap otthon! A mire veti sugarát, azt meg aranyozza és az ajkról — a melyre néz — dalt fakaszt.

— Hajhaj! De jó itthon!

— No tele van a fészkünk vig madarakkal! — nevet Márton, a mikor jön, hogy köszöntse őcséjét. — Csak énekelj tovább, rászoktatott Trude, — de mit akarsz abban a fehér zubbonyban.

— Azt hiszed, hogy én itt lopni fogom a napot?

— Legalább egy napot pihenj.

— Nem én egy óráig sem!

Márton észreveszi a virágokat az ágy mellett s nevetve mondja:

— Ni azt a kis boszorkányt. Ezt megtiltottam neki, hogy velem tegyen ilyet, most rajta kezd. Azért vagy ma ilyen sárga.

— En sárga? Mi jut eszedbe?

— Hadd csak, majd kihajtom ezeket a bogarakat a fejből.

Azzal azután bemennek. Trudet nem lelik az egész házbán.

— Őt óra óta a kertben van — mondja

Márton. — Itt reggel gözerével megy minden, mióta az ő keze alatt van a ház. Szorgos, mint a méh, szürkületkor munkához lát és mindig jókedvű, mindig tele van tréfával, dallal.

Mikor utban voltak a malom felé, fejükkel neki mentek egy fiatal galynak, mely az ut felett ki volt feszítve.

Márton megfordul s nevetve fenyeget ujjával.

— Ki tette ezt? — kérdi János, körülnézve a néptelen udvaron.

— Ki más, mint ő!

— Látod őt!

— Nem én! Olyan az, mint egy boszorkány, ha akar, meg nem látja senki, — Böldögságtól fénylő arcacsal kísérté öcscsét a majomba.

Az órák mulnak. János meg akarja mutatni, mit tud és kettőzött erővel dolgozik.

Míg fenn a parkányon feügyel a buzaöntésre, valaki alólról lopva meghuzza zubbonya szélét, Lenéz: Trude áll a lépcsőn, naplót égetett arccal és fénylő szemekkel.

— Gyere reggelizni!

— Mindjárt! — Aztán befejezi munkáját s leugrik a földre.

— Brr! — mondja az asszony. — Mi-lyen vagy te!

— No — milyen?

— Ah, tegnap jobban tetszettél nekem!

Aztán kezét nyujtja Jánosnak, hogy köszöntse reggelre.

Majd leugrik a lépcsőn s liszteső porzik körülötte.

S a mikor a deszkafal ajtóhoz érnek, melyet Márton irodajaajtának mondott, titokteljes arczot csinál s mind két kezét fel-emeli némán, mintha egy szellemet akarna kihallgatni.

Egy rövid idő multán halkán kérdezi:

— Te mit csinál ő idebent?

— Nem tudom.

— Neked sem szabad bemenned?

— Nem!

— Hát! Istennek! Legalább nem egyedül leszek olyan ostoba. Most itt ül bent, akarki idegennék szabad bemennie, csak nekem nem. Ha akarok tőle valamit, cseppet nem kell. No mond csak, járja az? Hát olyan gyermek vágyok én, hogy még — na! én nem szólok, nem szabad senkinek a férjéről rosszat mondani; — de te az édes testvére vagy, szólj neki valamit, mondja meg nekem, mit csinál ő itt. Olyan kíváncsi vagyok.

— Azt hiszed nekem megmondja?

— Akkor majd mi egymást fogjuk vizsgáztatni, gyere!

És egy ugrással fenn terem a három lépcső küszöbön.

A reggeli alatt komoly arczot ölt, s komolyan beszél házi gondjairól. Ugyan már otthon hozzászokott az önállósághoz, mert szegény anyuskája már régen meghalt és a

konfirmáció előtt jóva kellett atyja gazdagságát vezetni, de az kicsiny volt, atyja csak egy legényel dolgozott a malomban meg a mezőn és csaknem agyondolgozta magát a szegény atya!

Szemei könyvekben usznak. Szégyeli magát és elfordul. Aztan feugrik és kérdezi:

— Jól laktál?

Es a mikor igenlő választ kap, folytatja:

— Gyere velem a kertbe. Van itt egy lugas, olyan jól lehet benne fecsegni.

— Ott a nagy ut végén? Az az én ked-venéz helyecském is.

Egymás mellett mennek el a kert gyepén, mely izzó sugar tűzben fűdik és megkönyülve uéznek fel, a mikor a lugas homályába lépnek.

Hanyagul veti a nő le magát a gyep- partra és formás, — napsütötte karjait van- kosul feje alá veti.

A lugas sűrű bozótján itt-ott attör egy napsugár, mely meghimezi arannyal ruháját, arczán és nyakán eljatszadoz és fejen átsu- hanva barna boglyas haját élénk sárgára festi.

Folyt. köv.

Szerkesztői üzenetek.

M...csy János. Versét, a mely így hangzik:

Mint a tenger kinos árja este
Van szivemben a bánat lefestve...
Elmennék én messze földre töléd
De a szivem nem enged mellőled.

nem közölhető.

Szahó Elek. Erzsi dalait verizmus lengi át. Önből meg lehet fakanal. Egy strofát különben biztatásul leközlünk:

Szeretlek kis barna,
S bár a bú magmarna
Te vagy a bálványom
Két gyufaskatulya
Egy macska, egy kutya,
Ül itt az álványon.

H. J. Azt mondja a közmondás: Ha vége jó, minden jó. Ön beküldött elbeszélésében éppen az ellenkezőjét csinálja, az elejét megírja jól, sőt több: szépen, a második részt aztán elnyújtja, egy és ugyanazon dolgot háromszor, négyszer elmond, illetve leírja hősönjével, sok helyt egy gyengéd nő levelét ben be nem illő kifejezéseket használ, a point rosszul használja ki. Nem refrain szerűleg kellett volna a «szabadíts meg» alapgondolatot kidolgozni, hanem rövidebbre szabni a többi, s a levél végén egy hatalmas, szónoki hévré emelkedő befejezésben kidolgozni, mi sokkal hatásosabb, s sokkal inkább megfelel tartalmának, hangulatának. A második részt dolgozza át s akkor szivesen látjuk.

Cz...kh K. Miskolcz. A tárczára csak a jövő héten kerül sor. A lap megy. Szives üdvözlét.

K. J. Hogy az a lap tendenciozus kritikákkal akar imponálni, azt régen tudtuk. Ne tessék komolyan venni. Annyi preszió nyomja ott a kritikus urakat, annyi mellek körülmény, talán még felekezeti kérdés is játszik közre, hogy haragudni sem lehet reájok.

valamint fekete, fehér és szines Henneberg-selyem, 45 krtól 14 frt 65 krig méterenként — sima, csikos kockázott, mintázott és damaszt stb. (mintegy 240 különböző fajta és 2000 különböző szín s árnyalatban stb.)

Ruhák s blousokra a gyárból! Privát-fogyasztóknak postabér-, vámmentesen s házhöz szállítva.

Minták postafordultával.

Magyar levelezés.

Svájcba kétszeres levélbélyeg ragasztandó.

Henneberg G. selyemgyárai, Zürichben

(cs. és kir. udvari szállító).

Foulard-selyem 65 krtól

3 frt 35 krig méterenként legujabb mintázat s szineken,

Ma-
400
-400
yban
-44
yban
0 kg.

16
17.
szál-
A

Szőnyegek,
Linoleum, viasszos vásznak,
Butorszövetek,
Gyapju és csipke függönyök,
Ágy és asztalterítők,
Flanel takarók,
nagy választékban kaphatók
Szabó Lajos Fiai cégénél
Debreczen.

Gyapju-áru maradék
gyári raktár
B. PACHNER
in Königinhof a. E./i. B.

szállít vele 11-14, Velour 18-23, cotton és mollinost 10-14, cöper-satint 14-22 méterenkint.
Széknya, kötő, kendő zephir, kanavász nyomtatott és fonott legújabb minták, legjobb minőség eredeti gyári árak mellett, csakis utánvétellel.

Szabadalmazott drótüveg

legjobb anyag felső világításra, padlózat és gyárablaknak, különböző erősekben 1.75 quadratméter nagyságig.

Különös előnyök - Legnagyobb törési biztonság, átütés és áttörés ellen, az unott drótröstelésik, tűzbiztonsága a legmagasabb fokig, esetleges törésnél sűrűn maradása, mivel a drótszövet az üveget erősen együttartja, igen világos átlátszó, ezelőtt sohasem látott világító hatás. Sok állami és magán épületeknél nagy mérvben legjobb hatással használatban. Számos bizonyítvány, prospectus és minta szolgáltra.

Üvegöntvény-padozatlemez járható felsővilágítással

átjárók, földalatti folyosók vagy vasuti alagutak megvilágítására, határozott mennyiségekben, sima vagy mintázott felületekben, fehér, félféher (Kb. 30%-al olcsóbb, mint a rendes nyers üvegöntvény) és színes, drótfonat vagy anélkül.

Üveg téglá és üveg gerincz-tégla
különböző nagyság és alakban.

Actien-Gesellschaft f. Glasindustrie
vorm. Friedr. Siemens.

Neusattl bei Elbogen (Böhmen.)

Más készítmények: minden faj üvegekben. Üveg-
zárak. Belgia és német faj táblaüveg. Üveg önt-
vény és formázott üveg. (Szabad. üvegbetű.)

Melyik a legjobb szépítőszert?

MOLLITERGIN,

Hatása meglepően gyors.

mely **puhává, fehérré, üdévé** teszi az **arcz és kéz bőrét**, nem zsiroz és teljesen ártalmatlan.

Kapható: **MIHALOVITS I.**

Egy üveg ára 1 korona.

a »Kigyó«-hoz címzett
gyógyszertárában
DEBRECZENBEN.

A védjegyre tessék
vigyázni!

Máriaczei gyomorcsépek

nagyszerűen hatnak **gyomor bajoknál**, nélkülözhetetlen és általánosan ismeretes házi és nepszer.

A gyomorbetegség tünetei: étvágytalanság, gyomorgyengeség, bűzös lehellet, felfújság, savanyu felbűffogés, hasmenés, gyomorférgés, felesleges nyálkakiválasztás, sárgaság, undor és hányás, gyomorgörcs, szűkölés.

Hathatós gyógyszernek bizonyult fejfájásnál, a menyiben ez a gyomortól származott **gyomortulterhelésnél** étellekkel és italokkal, **gíliszták, májbajok és hámorhoikáknál.**

Említett bajoknál **MÁRIACZEI GYOMORCSÉPEK** évek óta kitűnőnek bizonyultak, a mit száz meg száz bizonyítvány tanúsít. Egy kis üveg ára használati utasítással együtt 40 kr., nagy üveg ára 70 kr.

Carl Brady, Apotheke zum »König von Ungarn«
Wien, I. Fleischmarkt 1.

Magyarországi főraktár: **Török József**
gyógyszertára Budapest, Király-utca 12. sz.

Kapható Debreczenben: **Tóth Béla, Mihalovits István, Dr. Rötshnek V. Emil, Tamásy és Balázs** gyógyszerészeknél. **Dioszegén: Vaday Ignác, Ér Mihályfalván: Matray István, Hádázson: Farkas Ödön, Kabán: Horváth Kálmán** gyógyszerészeknél.

Kiadó lakás, műhely és raktár-helyiség.

Ugyanott alkalmas telek műhely vagy raktár-építésre

Piacz-utca 83. sz.

Értekezhetni a vasbutorgyárban.

Üzleti könyvek,

esinos kiállításban, erős kötésben, igen jutányosan kaphatók

HOFFMANN és KRONOVITZ

KÖNYVNYOMDAJÁBAN

DEBRECZEN, főpiacz, a főpostával szemben.

Az általam leggondosabban összeállított, tekintélyes orvosok által ajánlott és jónak talált vegytiszta

SÓSBORSZESZ

mely már eddig is igen nagy elterjedtségnek örvend, kapható minden fűszerüzletben, valamint gyógyszer-táramban.

Ára egy kis üvegnek 45 kr., nagy üvegnek 90 krajczár.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítetnek.

Használati utasítással ellátott könyvecske minden üveggel ingyen adatik.

TÓTH BÉLA

gyógyszertára és illatszerraktára **DEBRECZENBEN**, (Tisza-palota.)

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczen, a főpostával szemben.